कृषि विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७५

प्रस्तावनाः प्रदेश नं. ५ भित्र कृषि ज्ञान केन्द्र मार्फत सञ्चालन हुने कृषि विकास कार्यक्रमलाई व्यवस्थित, पारदर्शी र प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्न सुशासन (कार्यसञ्चालन तथा व्यवस्थापन) ऐन २०६४ को दफा १४ र सुशासन (कार्यसञ्चालन तथा व्यवस्थापन) नियमावली २०६५ को नियम ९ को अधिकार प्रयोग गरी तथा प्रदेश सरकार, प्रदेश नं. ५ को नीति तथा कार्यक्रमको बुंदा नं. ५०, ५२, ५३, ५४, ५५ र ६४ लाई समेत सम्बोधन गर्न प्रदेश सरकार, प्रदेश नं. ५ भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयले "कृषि विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७५" तयार गरी लागू गरेको छ ।

परिच्छेद -१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः (१) यस कार्यबिधिको नाम "कृषि विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७५" रहेको छ।

(२) यो कार्यबिधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषाः विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमाः

(क) “मन्त्रालय” भन्नाले प्रदेश सरकार, प्रदेश नं. ५ भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय सम्झनुपर्छ।

(ख) “निर्देशनालय” भन्नाले मन्त्रालय अन्तरगतको कृषि विकास निर्देशनालय सम्झनुपर्छ ।

(ग) “कार्यालय” भन्नाले कृषि ज्ञान केन्द्र सम्झनुपर्छ ।

(घ) “समिति”भन्नाले यस कार्यविधिको दफा ५ अनुसार गठित कृषि ज्ञान केन्द्रस्तर अनुदान व्यवस्थापन तथा प्राविधिक समिति सम्झनुपर्छ ।

(ङ) "समिति" भन्नाले दफा ६ को खण्ड (घ) बमोजिम गठित उपसमिति सम्झनुपर्छ ।

३. उद्देश्यः (१) कृषि ज्ञान केन्द्रवाट सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरु व्यवस्थित, पारदर्शि र प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्ने ।

(२) कृषि व्यवसायलाई आत्मनिर्भर, आधुनिक र प्रतिस्पर्धी बनाउने।

(३) गरीबी निवारण, खाद्य तथा पोषण सुरक्षामा टेवा पुऱ्याउने।

परिच्छेद -२

कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रकृया

४. **सुचना प्रकाशनः** सम्वन्धित कार्यालयहरुले स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार प्रचलित कानुन बमोजिम सुचना प्रकाशन गर्नुपर्नेछ ।

५. **कृषि ज्ञान केन्द्रस्तर अनुदान व्यवस्थापन तथा प्राविधिक समिति** : स्वीकृत अनुदान कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन व्यस्थापन प्रयोजनार्थ सम्वन्धित कृषि ज्ञान केन्द्रमा देहायबमोजिमको कृषि ज्ञान केन्द्रस्तर अनुदान व्यवस्थापन तथा प्राविधिक समिति रहनेछ।

(क) प्रमुख, कृषि ज्ञान केन्द्र	संयोजक
(ख) अधिकृत प्रतिनिधि, सम्वन्धित जिल्लाको जिल्ला समन्वय समिति	सदस्य
(ग) संयोजक, सार्वजनिक खरिद ईकाई, कृषि ज्ञान केन्द्र	सदस्य
(घ) प्रतिनिधि, सम्वन्धित भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र	सदस्य
(ङ) लेखापाल, कृषि ज्ञान केन्द्र	सदस्य
(च) १ महिला र १ पुरुष कार्यालयले तोकेको कृषक प्रतिनिधि	सदस्य
(छ) कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवार कर्मचारी, कृषि ज्ञान केन्द्र	सदस्य सचिव

आवश्यकता अनुसार थप ३ जना आमन्त्रण गर्न सकिने ।

६. **समितिको काम कर्तव्य अधिकारः** समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ।

(क) आवेदनका लागि प्रचलित कानुन बमोजिम हुने गरी न्युनतम मापदण्ड र संलग्न गर्नुपर्ने कागजातहरु निर्धारण गरि सार्वजनिक गर्न कार्यालयलाई सिफारिस गर्ने ।

(ख) कार्यक्रमहरुमा प्रस्ताव पेश गर्नका लागि प्रस्तावको ढांचा तोक्ने ।

(ग) अनुसूची २ बमोजिमको मूल्याङ्कनका आधारको सिमाभित्रका आधारहरुको थप ब्याख्या अनुसार अङ्कभार बाँडफांड गर्ने।

(घ) प्राप्त प्रस्तावहरु मुल्याङ्कनका लागि ३ सदस्य रहेको मुल्याङ्कन उपसमिति गठन गरी स्वीकृत न्युनत्तम मापदण्ड पुरा गरे नगरेको आधारमा मुल्याङ्कनका क्रममा प्रारम्भिक छनौट (प्रि स्क्रिनिङ्ग) गरी समितिमा सिफारिस गर्ने जिम्मेवारी दिने र स्थलगत निरिक्षण समेत गरी अन्तिम मुल्याङ्कन प्रतिवेदन समेत समितिमा पेश गर्ने जिम्मेवारी दिने ।

(ङ) उपसमितिको प्रतिवेदन समेत अध्ययन गरी पेश भएका प्रस्तावहरु छनौट हुने/नहुने निर्णय गर्ने ।

(च) कार्यक्रम कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने र प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि कार्यालयलाई राय सुझाव दिने ।

(छ) लक्षित वर्गका कृषकहरुलाई अनुदानमा फलफूल विरुवा वितरण कार्यक्रमको क्षेत्र समितिले तोकी सम्वन्धित कार्यालयलाई अनुदानमा वितरणको व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी तोक्ने ।

७. **<u>कार्यक्रम र अनुदान प्रवाहको विवरणः</u>** कार्यक्रम र अनुदान प्रवाहको विवरण तालिका १ बमोजिम हुनेछ।

<u>तालिकाः १</u>

क्र.सं.	कार्यक्रम	सञ्चालन गर्न सकिने क्रियाकलापहरु	अनुदान	कैफियत
१	कफी प्रशोधन केन्द्र स्थापना	पल्पर, रोष्टर र ग्रिण्डर मेसिन खरिद (ढुवानी र जडान खर्च समेत)	७५ प्रतिशत	
२	लक्षित वर्गका कृषकहरुलाई अनुदानमा फलफूल विरुवा वितरण	विरुवाको मुल्य (प्रति विरुवा परल, प्याकेजिङ र ढुवानी समेत) मा अनुदान	५० प्रतिशत (१० प्रतिशत सम्म मोर्टालिटी हुन सक्ने)	
३	सुन्तला बगैचा सुदृढीकरण कार्यक्रम	शुक्ष्म तत्व, प्राङ्गारिक तथा रासायनिक मल, बोर्डोपेष्ट तथा विषादी,मेसिनरी तथा उपकरण खरिदमा अनुदान	७५ प्रतिशत (अधिकतम प्रति हे. रु ७६ हजार)	
		कार्यक्रम सञ्चालन हुने बगैंचामा अनिवार्य रुपमा PCR नमुना संकलन तथा परिक्षण	१०० प्रतिशत	
४	थोपा सिंचाईमा आधारित उच्च घनत्व केरा बगैचा स्थापना	तन्तु प्रजनन् विधि द्वारा उत्पादित विरुवा खरिद तथा ढुवानी, रोपण र थोपा सिचाई (माग अनुसार)	५० प्रतिशत (प्रति हे.अधिकतम ३ लाख)	
५	१ हे. भन्दा वढी	विरुवा खरिद तथा ढुवानी,	५० प्रतिशत	प्रति हे.

	क्षेत्रफलमा कागती खेती विस्तारका लागि प्रस्तावनामा आधारित अनुदान	रोपण, र थोपा सिचाई (माग अनुसार)		अधिकतम २.५ लाख
		खाडल खन्ने उपकरण खरिद	७५ प्रतिशत	
६	१ हे. भन्दा वढी क्षेत्रफलमा किवि खेती विस्तारका लागि प्रस्तावनामा आधारित अनुदान	विरुवा खरिद तथा ढुवानी	५० प्रतिशत	प्रति हे. अधिकतम ५ लाख
		जमिन तयारी तथा ले आउट,	५० प्रतिशत	
		खाडल खन्ने उपकरण खरिद	७५ प्रतिशत	
		विरुवाको लागि तालिम संरचना निर्माण	७५ प्रतिशत	
		थोपा सिंचाई	७५ प्रतिशत	
		विरुवा रोप्ने, मलखाद, तारवार, विषादी तथा अन्य	२५ प्रतिशत	
७	अदुवा वेसार उत्पादक कृषकहरुलाई प्रशोधन केन्द्रसम्म ढुवानीमा अनुदान	ढुवानिको प्रचलित बजारदरमा कार्यालयले तोकेको पकेट क्षेत्रका कृषक समूह वा सहकारीहरुलाई समितिले निर्धारण गरे अनुरुप पकेट क्षेत्र देखि प्रशोधन केन्द्रसम्म ढुवानी खर्चमा अनुदान	५० प्रतिशत	
८	कम उत्पादन लागतका रैथाने वालीहरुको प्रवर्धन तथा बजारीकरण	बीउमा अनुदान	५० प्रतिशत	
		बजारीकरण सामाग्री उपकरण (डिजिटल तराजु, बोरा खरिद तथा छपाई, बोरा सिउने मेसिन आदि) रैथाने वालीको प्रशोधनमा सहगोग पुर्‍याउने साधारण कुटानी पिसानी मेसिन	७५ प्रतिशत	
९	पहाडी र स्थानीय आलु विकास तथा तरकारी	अनुदानमा आलुको बीउ वितरण	५० प्रतिशत	

	विकास कार्यक्रम	ड्याङ बनाउने औजार	७५ प्रतिशत	
१०	पोषण सुधार कार्यक्रम तरकारीको बीउ तथा तरकारी नर्सरी स्थापनामा सहयोग अनुदान	तरकारी नर्सरी स्थापना (समिति द्वारा स्वीकृत स्पेशिफिकेसन अनुसार हुनुपर्ने)	५० प्रतिशत	
		तरकारीको स्रोत बिउमा अनुदानका आधारमा घरबारी बगैंचा स्थापना	५० प्रतिशत	
११	कन्ये च्याउका लागि बफाउने मेशिन बितरण	कन्ये च्याउका लागि पराल बफाउने मेशिन खरिद,ढुवानी तथा जडान	५० प्रतिशत	
१२	च्याउ उत्पादन टहरा निर्माण	च्याउ उत्पादन टहरा निर्माण	५० प्रतिशत	
१३	मौरी गोला घार बितरण	मौरी गोला घार बितरण	५० प्रतिशत	
१४	आधार चाका बितरण	आधार चाका बितरण	५० प्रतिशत	

८. **अनुदान रकम भुक्तानी** : अनुदान रकम भुक्तानी सम्बन्धि व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ।

(क) कार्यक्रम सञ्चालनका लागी छनौट पश्चात द्विपक्षिय सम्झौता गरी कार्यालयले कार्यादेश दिनेछ ।कार्यसम्पन्न भएपश्चात अनुदानग्राहीले कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन र आवश्यक विल भर्पाई सहित तोकिएको समयभित्र भुक्तानी माग गर्नुपर्नेछ र सो अनुसार कार्यालयले स्थलगत निरिक्षण पश्चात सम्पादित कार्यका आधारमा भुक्तानी गर्नेछ ।

(ख) स्वीकृत अनुदान रकममा सुचना प्रकाशन, विज्ञ सेवा, बैठक खर्च, अनुगमनमा औचित्य र आवश्यकता अनुसार खर्च गर्ने गरी अधिकतम ५ प्रतिशत कन्टीन्जेन्सी रकम र प्रचलित कानुन बमोजिम कर कट्टि गरी भुक्तानी गर्नेछ ।

परिच्छेद -३

<u>कार्यक्रम अनुगमन व्यवस्था</u>

९. <u>कार्यक्रम अनुगमन</u> : आवश्यकता अनुसार भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, कृषि विकास निर्देशनालय, सम्बन्धित स्थानीय तह तथा सम्वन्धित कृषि ज्ञान केन्द्र र समितिबाट कार्यक्रमको अनुगमन हुनेछ।

परिच्छेद -४

<u>विविध</u>

१०. <u>कारवाहीको व्यवस्था</u> : सम्झौता अनुसार कार्य नगर्ने तथा अनुदान रकमको दुरुपयोग गर्ने अनुदान ग्राहीलाई प्रचलित कानुन बमोजिम कारवाही हुनेछ ।

११. <u>बाधा अड्चन, निरुपण, खारेजी र संसोधन</u> : (१) यस कार्यविधि कार्यान्वयनमा बाधा, द्विविधा वा विवाद भएमा सो को निरुपण समितिले गर्नेछ ।

(२) भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयले आवश्यकता अनुसार यस कार्यविधि संसोधन तथा खारेज गर्न सक्नेछ ।

अनुसुची १

लक्षित वर्गका कृषकहरुलाई अनुदानमा फलफूल विरुवा वितरण कार्यक्रमको मार्फत विरुवा मागको लागि पेश गर्ने निवेदनको ढांचा

श्रीमान् प्रमुख ज्यू,
कृषि ज्ञान केन्द्र
....

विषय : विरुवा उपलब्ध गराईदिने वारे ।

उपरोक्त सम्बन्धमा लक्षित वर्गका कृषकहरुलाई अनुदानमा फलफूल विरुवा वितरण कार्यक्रमको मार्फत म .... ले .... गा.पा.र/न.पा./उ.म.न.पा. ....नं वडामा .... वटा.................................... जातको फलफूलको विरुवा रोपण गर्ने योजना रहेकोले विरुवा उपलब्ध गराईदिनुहुन अनुरोध छ ।

निवेदक

....

अनुसुची २

मुल्याङ्कनका आधारहरु

आधार	अंकभार
प्राविधिक, सामाजिक, आर्थिकउपयुक्तता	२०%
प्रभावकारिता	४०%
दिगोपना	२०%
स्थलगत निरिक्षण	२०%